

Simplicissimus Budapestje

BEVEZETÉS A KORSZERŰ SZNOB- ÉS HEDONIZMUSBA, VALAMINT AZ ALKALMAZOTT EMBERLESÉS TUDOMÁNYÁBA

Megint szobrokról

2015 októberi számunkban Simplicissimus eképpen elmélkedett: „Ahhoz, hogy a 21. században jó köztéri szobrot állítson a közhatalom valamely ága, öt dolog szükséges:

- konszenzusos téma,
- megfelelő hely,
- körültekintően megfogalmazott és pártatlanul zsűrizett pályázat,
- mindehhez sok idő,
- és jelentős mennyiségű pénz.

Néhány hete szüleimhez igyekeztem, és a Róna utca és Thököly út sarkán a földbe gyökerezett a lábam. Egy vadonatúj szobrot fedeztem fel. Ez van ráírva: *Kesjár Csaba*. Az alkalmatlan helyen felállított, ócska anyagokból készült „szobor” minden ízében dilettáns munka. A fent idézett feltételek közül már az elsőnek sem felel meg. Kesjár Csaba egy tehetséges fiatal autóversenyző volt, aki éppen harminc éve szörnyethalt egy nagyon veszélyes sportágban, amelynek így nagy,

*Lengyel Géza „versenytárs”
ajándékba készített emlékműve.
Foto Simplicissimus*

de beváltatlan ígérete maradt. Forma 1-es versenyző akart lenni, de attól még megszerve volt. Nagy tragédia egy fiatal ember halála, de vajon a közre tartozik-e? Van-e valami általános tanulsága életének? Ami miatt az ezen a sarkon naponta elhaladó ezrek és ezrek mostantól rá gondoljanak? A szobor annyira rettenetesen rossz, hogy felmerült bennem: esetleg engedély nélkül állították. Ám nem ez történt: az ajándékba kapott alkotást a zuglói önkormányzat elfogadta, felállítását a képviselőtestület engedélyezte. (Vagyis semmilyen pályázat nem zajlott.)

Aki érveket akar gyűjteni ahhoz, hogy mi a probléma az alkotással, az gondolkozzon el a sokféle felhasznált anyagon, a portré kezdetlegességén, a sírkövekről ismerős felirat információszegénységén (se évszám, se szöveg, vajon miből gondolta a szobrot készítő személy, hogy mindenki ismeri ezt a nevet?)

Lengyel Géza szobrász nevére egyébként az internet nem ad ki találatot. A zuglói önkormányzat 2017. október 17-én kelt előterjesztésében ezt olvasni: „*Lengyel Géza* zuglói lakos tiszteletből, versenytársi barátságuk emlékére elkészítette egy mellszobor és egy versenyautó modelljét. Szándékai szerint azt térítésmentesen elkészíti és ajándékozással adná át az önkormányzat részére. A Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. 2017. szeptember 7-én tartotta meg a szakértői szemlét, melynek során megtekintették a még nem végleges formában lévő alkotást. A szakvéleményben foglaltak figyelembevételével javasolt a szobor átdolgozása és ezt követően a Képviselő-testületnek történő ismételt bemutatása.”

Vajon miért csak az átdolgozást tartotta szükségesnek a zsűri, miért nem vétőzta meg? Kesjár Csaba egyébként a szomszéd házban, a jól menő motorversenyzőből lett sikeres, gazdag autószerelő deviáns, verekedős fiaként nőtt fel, sráckorában jól ismertem, mint „jó gyerek” szörnyülködtem hőstettein. Aztán sikerei idején büszkélkedtem azzal, hogy valaha ismertem. Ő egy szempillantás alatt meghalt azon a harminc évvel ezelőtti napon, de apja ebbe nem nyugodott bele, évekig „küzdött az igazáért”. Meg volt győződve arról, hogy fiát megölték. Aztán nem jutott zöldágra a hatóságokkal.

Mit gondoljunk Nagy Imre szobrának áthelyezéséről?

Lapzártakor forrong a Facebook: kiszivárgott, hogy a kormány (pontosabban a teret kezelő Országgyűlés) mérlegeli, hogy áthelyezi *Nagy Imre* szobrát a Jászai Mari térre, hogy befejezhesse a Kossuth tér visszaalakítását az 1945 utáni szobordúlások előtti állapotba. Az áthelyezés azért merül fel, hogy a nagyközönség előtt nemigen ismert, 1934-ben állított ún. mártírelkmű visszakerülhessen eredeti helyére. 2012-ben már felmerült a dolog, de a felzúdulás miatt végül lekerült a napirendről. Végül is, mondhatták, ez a terecske voltaképpen nem is tartozik a Kossuth térhez, a neve is más, ugye...

Károlyi hirtelen eltávolítása sokaknak nem tetszett ugyan, de végül is lehetett azt mondani, hogy az eredeti Tisza szobor visszaállításához szükség volt a helyre. A legérdekesebb azonban a József Attila szoborral történt: az igen jelentős tiltakozás miatt az átépítés felelősei olyan helyet találtak neki, ami bizvást mondható, sokkal jobb, mint az eredeti volt. Igazi kompromisszum született, mindenki elégedett lehet.

Ilyen kreativitásra lenne szükség most is. Mert Nagy Imre megbolygatása sokkal többnek fáj, mint *Károlyi*é. Utóbbi személyiségét legjobb esetben is egy jó szándékú, de végtelenül kártékony baleknek lehet te-

Az 1934-ben felállított Vértanúk Emlékműve, a Vécsey utca felől, Füredi Richárd alkotása, 1938, Fortepan 39244, adományozó: Kurutz Márton, részlet

kinteni (akinek Trianont a nyakába varrni persze – a tények ismeretében – nem lehet.) Nagy Imre azonban igazi hős volt, a rendszerváltás az ő szimbolikus újratemetésével indult. A jelenlegi miniszterelnök politikai pályája is azon a napon vett repülőrajtot. Azt se lehet mondani azonban, hogy a kommun rémtetteiről a jövő évben esedékes szomorú centenáriumhoz közeledve nem indokolt hangsúlyosan megemlékezni. A Kádár-rendszer iskolai agymosása több nemzedéknél elérte, hogy a Tanácsköztársaságot valamiféle jelentéktelen bohóctréfának, bolondok farsangjának tekintse. Hát nem. A magyar történelem részben akkor siklott ki. Tessék kézbe venni az Országház kiadványát, *B. Müller Tamás* Vörösteror az Országházban, 1919 című könyvét, amely egy alapos bevezető tanulmányból és egy dokumentumgyűjteményből áll. Nem közismert tény, hogy a Belügyi Népbiztosság Politikai Nyomozó Osztálya (*Korvin Ottó* vezetésével) a Főrendiházban (az Országház északi szárnyában) rendezkedett be. Ide osztották be a diktatúra hírhedt alakulatát, az úgynevezett Lenin-fiúk szűk magját is. Feladatuk a tanácsköztársaság megdöntésére irányuló mozgalmak feltárása és elfojtása volt. Az Országház termeiben számos politikai túszt és ellenforradalmi cselekmények vádjával letartóztatott személyt tartottak fogva, a velük folytatott rettenetes bánásmód híre hamar elterjedt a városban. Szóval az emlékoszlop (legyen bármilyen esetlen) újra elkészítése és visszahelyezése erkölcsileg indokolható.

Hogy mégis miért nem tekinthető előrevívő gesztusnak mégsem? Mert akkor fel

*Ugyanaz, az Országház felől,
Fortepan, 129779, 1934,
adományozó Kelecsényi Kristóf,
részlet*

merül a fehérterror áldozatai emlékművének szükségessége, és újabb, végtelemtett követeléshullám indulhat el. Lehet hogy a Nagy Imre szobrot kellene a helyén hagyni, és a Vértanúk emlékművét elhelyezni máshol? Hiszen az 1996-as kompozíció – amelyről a korabeli kritika alaposan leszedte a keresztvizet, többek között azért, mert tökéletesen eltévesztette a mártír miniszterelnök karakterét – olcsó szimbolizmusa („félúton az önkényuralom és a demokrácia között”) csak az Országház közelében működik.

A szerkesztőség postájából

Július 19-én érdekes és meghökkentő levél érkezett hozzánk elektronikus úton. Váratlan szemrehányást kapott szerkesztőségünk egy recenzió miatt. De nem ám tévedések vagy pontatlanság miatt. A levélíró azt kifogásolta, hogy egyáltalán megszületett az írás. Ez állt benne:

NEMZETI ÖRÖKSÉG INTÉZETE

Ikt.szám: NÖRI 484/2 (2018)

ügyintéző: dr. Kárpáti Katalin főig.h.

BUDAPEST Folyóirat Szerkesztősége
Buza Péter főszerkesztő részére
Budapest Honvéd utca 3. V. em. 13. 1054

Tárgy: Tájékoztató kérése

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Döbbenet olvastam a folyóirat 2018/07. számában, a 30. oldalon, a Recenzió rovatban Zeke Gyula úr tollából „Bedekker a másvilágra” címmel megjelent, „Nemzeti Nagylétünk Nagy Temetője” kötetet bemutató újságcikket. A könyvvel kapcsolatos valamennyi kizárólagos, területi korlátozás nélküli, minden felhasználói módra kiterjedő felhasználói jog kizárólag a Nemzeti Örökség Intézetét illeti meg, és ennek alapján kizárólag intézetünk jogosult a kötet nyilvánosságra hozataláról dönteni. Figyelemmel arra a tényre, hogy a kötetet intézetünk még nem adta ki, a nyilvánosság előtt még nem jelentette meg, tisztelettel kérem Főszerkesztő Urat, szíveskedjek tájékoztatást adni arra vonatkozóan, hogy a könyv hogyan került az Önök birtokába, és milyen indítatásból készült recenzió a felhasználói jog jogosultja által nyilvánosságra még nem hozott műről. Intézkedését megköszönve,
2018. július 19.

Radnainé Dr. Fogarasi Katalin
Főigazgató

A panaszt haladéktalanul kivizsgáltuk. 23-án a következő választ küldtük Főigazgató asszonynak:

Nemzeti Örökség Intézete

Radnainé Dr. Fogarasi Katalin főigazgató
1086 Budapest Fiumei út 16.

Tisztelt Főigazgató Asszony!

2018. 07. 23.

Mint a Budapest folyóirat kiadójához, Buza Péter főszerkesztő úr illetékességéből, válaszadás céljából hozzám továbbította az Ön folyó hó 19-én kelt, NÖRI 484/2 2018 számon iktatott, felvilágosítást követelő levelét, amelyben kifogásolja, hogy recenziót jelentettünk meg a „Nemzeti Nagylétünk Nagy Temetője” című, Önök által kinyomtatott, de meg még nem jelentett könyvről.

Az esetet kivizsgáltam, Zeke Gyula szerzővel személyesen találkoztam. Elé tartam az Ön levelét, felhívtam figyelmét arra, hogy „A könyvvel kapcsolatos valamennyi kizárólagos, területi korlátozás nélküli, minden felhasználói módra kiterjedő felhasználói jog kizárólag a Nemzeti Örökség Intézetét illeti meg, és ennek alapján kizárólag az intézet jogosult a kötet nyilvánosságra hozataláról dönteni.”

Minthogy Önök még ezt a könyvet nem adták ki, feltettem a szerzőnek az Ön kérdéseit, melyek arra irányultak, hogy a.) Hogyan került ez a könyv a szerző birtokába?, illetve b.) Milyen indítatásból készült a recenzió?

Zeke Gyula helytörténész, régi szerzőnk, jó néhány kötet szerzője mentségéül azt tudta felhozni, hogy a kötetet pénzért, egy boltban vásárolta. Némi gondolkodás után fel is tudta idézni mikor és hol. A kiadványt 2018. június első felében vásárolta a Múzeum körút egyik antikváriumában.

Az indítatást firtató kérdésre azt mondta, mint minden ilyen írás esetében a kiadvány méltatása és népszerűsítése volt a célja. Szerette volna, hogy az olvasók értesüljenek a kiadványról, a lehető leg többben megvásárolják azt.

Tisztelt Főigazgató Asszony!

Ennyit tudtam kérdéseit illetően kideríteni. Véleményem szerint a fentihez hasonló sajnálatos eseteket úgy lehetne megelőzni, hogy amennyiben a nyomdából már kikerült kiadványok megjelentetését csak egy hosszabb időszak múltán tervezik (vagy egyáltalán nem), akkor – a de facto forgalomba hozatal előtt – a tiszteletpéldányokat se osszák ki.

További munkájukhoz sok sikert kíván
Simplicissimus
ügyvezető, a Budapest folyóirat kiadója

(A könyv azóta hivatalosan is megjelent, egyelőre kizárólag a Fiumei úti temető bejáratánál, az Információs Pontban kapható. – A szerk.)